

Štefan Füle

Evropský komisař pro rozšíření a politiku sousedství

Práva žen v Turecku

*Check Against Delivery
Seul le texte prononcé fait foi
Es gilt das gesprochene Wort*

Setkání v Evropském parlamentu zorganizovala nizozemská poslankyně Emine Bozkurt

V Bruselu dne 29. dubna 2010

Vážená paní Erdoganová, vážený pane ministře, vážení poslanci, vážení hosté,

je mi velkou ctí, že k Vám dnes mohu hovořit o dvou otázkách, které spolu souvisí a které jsou pro Turecko velmi důležité: o budoucnosti tureckých žen a cestě Turecka do Evropské unie.

Rád bych začal citací, která podle mého mínění dokonale vyjadřuje vizi moderní společnosti. Společnosti, ve které se muži a ženy stejným dílem účastní sociálního života. Společnosti, ve které se muži a ženy navzájem podporují.

Citát: „*Náš národ se rozhodl, že bude silným národem. To od nás dnes mimo jiné vyžaduje, abychom ve všech ohledech zajistili pokrok našich žen. Proto budou naše ženy, stejně jako naši muži, osvícené a vzdělané.*“

Tento citát je z roku 1923, ve kterém Kemal Atatürk založil Tureckou republiku a poskytl ženám stejná práva jako mužům, včetně všech politických práv.

Atatürk zahájil mnoho reforem, jejichž cílem bylo, aby turecké ženy získaly rovná práva a příležitosti. V roce 1926 byl přijat nový občanský zákoník, který zrušil polygamii a uznal rovná práva žen na rozvod, svěření dítěte do péče a dědictví. Ucelený systém vzdělávání dovozoval smíšené vyučování chlapců a dívek od základní školy až po univerzitu.

V roce 1930 poskytlo Turecko ženám volební právo v komunálních volbách a v roce 1934 ve volbách do parlamentu – značně dříve než mnohé dnešní členské státy EU.

V důsledku toho bylo do národního parlamentu zvoleno 18 žen, včetně jedné ženy z venkova. Později bylo Turecko první zemí na světě, která měla mezi soudci nejvyššího soudu ženu. Nemůžeme jinak, než obdivovat tyto úspěchy mladého tureckého národa.

Od té doby se Turecko dále snažilo poskytnout ženám ve společnosti spravedlivé místo. Například v minulém roce byl poprvé zřízen Parlamentní výbor pro rovné příležitosti mužů a žen. Právo na placenou mateřskou dovolenou v délce 16 týdnů získalo ještě více státních úřednic. Pro zaměstnance ve státní správě a zdravotnictví se konaly osvětové činnosti a školící programy o otázce rovnosti mužů a žen.

Toto úsilí si zasluhuje naši úctu a mohu Vás ujistit, že mu Komise ve svém hodnocení pokroku v Turecku vyjádřila uznání.

Nicméně pokud jde o klíčovou otázku práv žen a mnoho dalších otázek, není mnoho důvodů ke spokojenosti.

Jak všichni víte, je nutné, aby Turecko v rámci procesu přistoupení i nadále přizpůsobovalo své vnitrostátní právo právním předpisům Evropské unie.

Smlouva o fungování Evropské unie to říká velmi jasně. Rovné příležitosti pro ženy a muže jsou považovány za jeden ze základních cílů Unie. V důsledku toho mají všechny politiky Unie otázky rovnosti pohlaví na zřeteli, jde o přístup známý jako *mainstreaming*.

A co je nejdůležitější, ženy a muži musí mít stejnou možnost se sami uživit a získat finanční nezávislost. Existují směrnice EU o rovných podmínkách na trhu práce a právu na rodičovskou dovolenou. Máme společné pokyny o zaměstnanosti, které znamenají, že se členské státy zavázaly k zavedení politik zaměřených na zvýšení rovnosti na trhu práce.

Cíle z Lisabonu, stanoveného v roce 2000, kterým byla 60% míra zaměstnanosti žen, bude brzo dosaženo (*průměr v EU je v současnosti 59,1 %*). Kromě toho se v rámci nové hospodářské strategie EU do roku 2020 navrhuje, aby Evropská unie stanovila nové cíle míry zaměstnanosti v roce 2020 na 75 % pro ženy i muže.

Evropské právní předpisy také stanovují zásadu stejné odměny za stejnou práci. Ženy by za stejnou nebo stejně hodnotnou práci měly obdržet stejnou odměnu jako muži. Takzvaná pozitivní diskriminace je navíc na trhu práce povolena. To znamená, že každý zaměstnanec může zavést zvláštní opatření pro ženy, jsou-li na pracovišti v menšině, například tím, že jim usnadní přístup k povýšení nebo odborné přípravě.

Evropa také dělá v oblasti vzdělávání velké pokroky. S potěšením zjišťuji, že během posledních desetiletí ženy vyrovnaly rozdíl ve vzdělání. Ve skutečnosti ženy muže v počtu absolventů vysokých škol dokonce předčily. Žijeme nyní v Evropě, ve které je u žen vyšší pravděpodobnost než u mužů, že budou navštěvovat univerzitu a také ji dokončí!

Rád bych se vyjádřil jasně, s tím, čeho jsme již dosáhli, bychom ještě neměli být spokojeni. Jsem o tom skutečně přesvědčen, neříkám to pouze proto, aby se mnou má manželka a dcera, až přijdu domů, nepřestaly mluvit ...

Potírání antidiskriminace hraje v programu Komise důležitou roli. Úsilí Komise se nyní zaměřuje na přijetí „horizontální“ směrnice, která by rozšířila působnost stávajících antidiskriminačních pravidel EU na nové oblasti, jako je vzdělávání, sociální ochrana, zboží a služby.

Chtěl bych tím zdůraznit, že Turecko na své cestě do Evropské unie bude muset tyto vnitrostátní předpisy přijmout a přizpůsobit se Evropské unii.

To znamená, že je třeba vyvinout další úsilí, aby měli turečtí muži a turecké ženy stejnou příležitost zapojit se do hospodářského života, mít stejné postavení v politické oblasti a stejný přístup ke vzdělání. Dovolte, abych vyzdvihl některé klíčové oblasti, ve kterých je třeba dosáhnout pokroku.

Pokud jde o přístup žen ke vzdělání, rozdíl mezi dívkami a chlapci v oblasti základního vzdělávání se v posledních letech zmenšil, v neposlední řadě díky rozsáhlé vládní kampani „Let's go to school“. Tento osvědčený postup je třeba zachovat a ještě zlepšit, zejména tím, že se zajistí, aby školu navštěvovaly i starší dívky, a také tím, že se včas rozpoznají neúspěšní studenti a pomůže se jim.

Pokud jde o přístup žen k zaměstnání, chtěli bychom povzbudit Turecko, aby jednalo a zvýšilo zapojení žen do pracovního procesu, zejména ve venkovských oblastech. Mezi zeměmi OECD zaujímá Turecko poslední místo pokud jde o zapojení žen na trhu práce. Z průzkumů navíc vyplývá, že situace žen na trhu práce v Turecku je nestabilní, neboť mnoho žen je zaměstnaných v neformálním sektoru. Stejně jako v EU ženy dostávají za stejně důležitou práci celkově méně peněz než muži.

Pokud jde o zastoupení žen v politice, je nutné, aby Turecko podpořilo politické zastoupení žen na vnitrostátní i regionální úrovni, jak to potvrzují poslední místní volby z roku 2009. Všechny politické strany musí na svých kandidátkách obsadit do volitelných pozic dostatečný počet žen.

Pokud jde o domácí násilí vůči ženám, vítáme úsilí Turecka předcházet vraždám z důvodu cti a domácímu násilí. Vítáme, že turecké soudy začaly ukládat pachatelům takových trestných činů vysoké tresty odnětí svobody, včetně trestů doživotních. Nicméně je nutné, aby Turecko toto úsilí ještě značně zvýšilo – ženy musí znát všechna svá práva a počet nouzových ubytovacích zařízení pro ženské oběti domácího násilí musí vzrůst.

To obnáší také zvyšování informovanosti soudního systému i donucovacích a správních orgánů ohledně případů domácího násilí.

Komise je i nadále připravena toto úsilí finančně podporovat. V souladu s přístupem *mainstreaming* je podpora rovných příležitostí v naší předvstupní finanční pomoci všudypřítomná.

Celková částka, kterou EU finančně podporuje rovnost žen a mužů v Turecku a tamní práva žen, zatím přesahuje 80 milionů EUR.

Tato podpora dala vzniknout užitečným projektům na nejrůznější téma, jako je boj proti násilí vůči ženám, podpora podnikání žen, aktivní opatření trhu práce nebo zřízení nouzových ubytovacích zařízení pro ženy, které jsou oběťmi domácího násilí.

Budoucí projekty se budou týkat témat, jako je například posílení úlohy žen a ženských nevládních organizací v nejméně rozvinutých oblastech Turecka, podpora zaměstnanosti žen a zvýšení počtu dívek na středních školách.

Snaha o posílení práv všech tureckých občanů a zlepšení jejich životní úrovně, a tedy příprava Turecka na přistoupení k Evropské unii, je naším společným úsilím.

Všichni jsme si vědomi, že věci se nemohou změnit přes noc ani v Turecku, ani nikde jinde. Rovněž víme, jak citlivá je turecká společnost v otázce práv žen.

Nastolit tu správnou rovnováhu, aby vedle sebe mohly v míru existovat odlišné způsoby života a rozdílná náboženská přesvědčení, to bude v první řadě úkol Turecka.

Před námi je ještě dlouhá cesta. Avšak Vaše dnešní přítomnost zde, paní Erdoganová, svědčí o závazku nastolit rovná práva a příležitosti ve všech vrstvách turecké společnosti. Děkuji Vám, že jste této otázce věnovali svůj čas.

Na této cestě budu Turecko doprovázet a pomohu mu, jak jen budu moci.